

hermed blev det vistnok ogsaa fremhævet, at Udgifterne til Skolevæsenet i Byerne ere forholdsvis langt større end paa Landet, og at man, for at lette disse, maatte ønske en større Frihed for Kommunalbestyrelsen i Ordningen af den Del af Skolevæsenet, der gaar ud over Friskolen. Indrømmes dette, hvilket i flere Henseender turde være hensigtsmæssigt, vil man ogsaa kunne fordrø, at der gjøres noget mere for Friskolen, navnlig saaledes, at Undervisningstiden udvides og Undervisningen gjøres fyldigere. Vi tro ogsaa, at man kunde gjøre et Skridt henimod den i Lovudkastets § 1 fremsatte Tanke ved at paalægge Kommunen at oprette en Klasse, hvori der kunde meddeles de Børn, der, efter at have gennemgaaet Skolens øvrige Klasser, ønskede at gaa videre, en fyldigere Undervisning. Vi tvivle ikke om, at der navnlig i de større Byer af det store Antal Børn, der besøge Friskolen, stedsvis vil findes en Del, hvis Forældre med Glæde vilde benytte en saadan Leilighed til at skaffe dem en større Uddannelse. At Undervisningen i en saadan Klasse maa kunne henlægges til om Aftenen, hvor Forholdene gjøre det ønskeligt, anse vi for en Selvsølge.

Ogsaa til Fortsættelseskolser, men vistnok noget forskjellig fra dem, der ere paatænkte i Lovudkastet, har der viist sig Trang i Byerne; i flere af disse er der dels ved Kommunens Bidrag dels ad anden Vej oprettet Søndagskolser, Lægekoler, Zubustrifkoler, Haandværterkolser osv. Disse Skoler have i Almindelighed en rent fagmæssig Karakter. Vi ville imidlertid anse det for heldigt, om det under disse Skolers videre Udvikling maatte blive erkjendt, at der til den rent fagmæssige Undervisning ogsaa burde knyttes en Undervisning af en almentdannende Karakter. Ved Tilfud fra Statens Side i et passende Forhold til Kommunens eget Bidrag vil der sikkert kunne gjøres Meget for en større Udvikling af saadanne Skoler. Da flere saavel Kjøbstad- som Landkommuner ere saaledes stillede, at de her opstillede Fordringer ikke ville kunne gennemføres, maa vi tilraade, at der gives den overordnede Bestyrelse Bemyndigelse til for disse Vedkommende at ordne Skolevæsenet efter de lokale Forhold.

Sdet vi som ovenfor udviklet fastholde Skoletvang som nødvendig, maa vi selvsjælgelig ogsaa fastholde, at der gives Straffemidler ligeoverfor ligeegyldige og samvittighedsløse Forældre, og vi se ikke rettere, end at Mulksystemet er det mest hensigtsvarende. Det kan vistnok ikke negtes, at dette System til en vis Grad har vakt Uvillie mod Skolen og bidraget til, at den undertiden mere betragtes som en Tvangsanstalt end som det, den i Virkeligheden er, en Hjælp, der af Samfundet ydes de mindre heldigt Stillede til deres Børns Opdragelse. Det vilde derfor ganske sikkert være heldigst, om det

ganske kunde undværes; men til en saadan Foranstaltning driste vi os ikke til at række Haanden. Derimod kan og bør der gjøres saadanne Forandringer, der kunne lade det træde klarere frem, at det kun bør ramme saadanne Forældre, som misbruge deres Ret over Børnene, og vise aabenbar Egegyldighed med Hensyn til deres Børns Undervisning. Det bør alvorlig indskræpes de lokale Skolemyndigheder forud for Mulksystemet at anvende venlig og alvorlig Forestilling hest ved personlig Henvendelse, hvor dette lader sig gjøre, og ikke at lade sig nøie med en blot Paamindelse om, at, hvis Børnet ikke sendes i Skole, vil det blive mulkteret. Dernæst bør Mulksystemet ikke udføres som et slet og ret Regnestykke, saa at man efter Lærens Indberetning optæller Forsømmelserne og derefter mulkterer. Vi maa ønske, at der forud for Mulksystemet gaar en nøiagtig Undersøgelse af Grunden til Forsømmelsen, saaledes at ogsaa Villighedshensynet kan komme til sin Ret. Der maa indrømmes den lokale Myndighed en Stjansret. Vi vide vel, at vægtige Stemmer have udtalt sig herimod, men vi kunne ikke se rettere end, at det maa være muligt for retfærdige og med Forholdene nøie kjendte Mænd — og saadanne ville forhaabentlig stedsvis findes i Kommunalbestyrelserne — at udføre dette paa en tilfredsstillende Maade. Paa den anden Side maa det indrømmes, at der ad denne Vej let kan indføres en stabelig Slaphed i Lovens Gennemførelse; det kan ikke tilfødes, at en Kommunalbestyrelse paa egen Haand tilfødes Lovens Forrifter. Det bør derfor paalægges det overordnede Tilsyn ved sine Besøg i Skolen nøie at gjøre sig bekendt med Forsømmelseslisterne og at gjøre Indberetning til Ministeren, naar det viser sig, at vedkommende Skolebestyrelse har viist utilbørlig Efterladenhed i denne Henseende, ligesom ogsaa Ministeren i saa Tilfælde maa være berettiget til at idømme Vedkommende selv at udrede Mulkten. En Forhøjelse af Mulkten anse vi for ufornuften, hvorimod en hurtigere Fremgangsmaade ved Idømmelsen og Inddrivelsen vistnok vilde være heldig.

Endelig er der til Fremme af Skolevæsenets Udvikling foreslaaet et forandret Skoletilsyn, saaledes at dette suppleres med et Antal sagkyndige Mænd — Kredsskoleinspektører — der kunne hellige Skolen deres hele Tid og Virksomhed. Vi betragte dette Forslag som et af de alervæsentligste og kunne ganske slutte os til de Udtalelser i Lovudkastets Motiver, der fremhæve Betydningen og Karakteren af et saadant Tilsyn, derimod nære vi Uvil om Rigtigheden af den Maade, hvorpaa Tanken søges gennemført. Skal et saadant Tilsyn kunne gjøre sig gældende i det Omfang og paa den Maade, som man maa ønske og haabe, vil det være nødvendigt, at Inspektøren ofte har Leilighed til at træde i personlig Forbindelse med Læseren og de